

Initiatiefgroep “Burgerberaad Klimaat Hattem”

**Contactadres: Wilgenlaan 17,
8051 AW Hattem**

Aan de gemeenteraad van Hattem,
Aan het college van burgemeester en wethouders van Hattem

Onderwerp: initiatiefgroep “Burgerberaad Klimaat Hattem”

Mevrouw, Mijnheer,

Hattem, 2 februari 2023,

Hoe belangrijk Hattemers een nieuw en krachtig klimaatbeleid vinden, hebben wij u vanaf begin september aangereikt.

Zoals duidelijk verwoord, achten wij de betrokkenheid en inbreng van de inwoners van onze stad cruciaal.

Daarom ook riepen wij u op om een “klimaatberaad” in te stellen, “bij voorkeur in functie en vorm van een “burgerberaad”.

Inmiddels zijn wij tot het inzicht gekomen, dat een “**burgerberaad klimaat**” daartoe de noodzakelijke vorm dient te zijn.

Ten opzichte van een “klimaatberaad” stelt een “burgerberaad” de inwoner écht centraal.

Om dat doel “inwoners centraal in het Hattems klimaatbeleid” te realiseren, hebben wij de initiatiefgroep “Burgerberaad Klimaat Hattem” geformeerd.

Hierdoor zal het ons mogelijk zijn om directer met de inwoners in contact te komen.

De samenstelling is als volgt:

Dominique van Grieken, Ton Casparie, Sjoerd Zwart, en Hans Akkermans.

Mevrouw Van Grieken en de heren Casparie en Zwart hebben zich van buiten af bij het initiatief gevoegd.

We hebben contacten met enige jongeren

“Green Deal”

Centraal in het gemeentelijk klimaatbeleid heeft u de “Green Deal” geplaatst.

Wij denken evenwel dat deze visie NIET het doel “nieuw en krachtig klimaatbeleid” voldoende dient.

Vooraf omdat ze de burger NIET centraal stelt!

De “Green Deal” baseert zich op een “Tweesporenbeleid”:

1) overlegstructuur, onder sterke, centrale, regie.

- die centrale regie is in overheidshanden.

- het overlegdoel omvat organisaties, overheden, bedrijven, inwoners.

- geen van deze heeft een “nieuw en krachtig klimaatbeleid”, danwel snelle energietransitie, tot primair doel.

Wij achten het risico dan levensgroot, dat eindeloze gesprekscircuits ontstaan, die zonder gewenst resultaat blijven.

(Zie de landelijke “klimaattafels” en de “RES”)

Bovendien blijkt uit divers onderzoek en publicaties, dat de inwoner geïntimideerd dreigt te raken door zoveel overlegsituaties, van op zich reeds moeilijk bereikbare en invloedrijke “institutes”.

2) de “Green Deal” vermeldt de burger als belangrijk tweede spoor.

De inbreng en betekenis van de burger wordt echter nauwelijks uitgewerkt.

“Gebruik maken van de deskundigheid van burgers” achten wij niet voldoende!

Tenminste zou, naar onze mening, aangereikt dienen te worden, “wat haar/zijn inbreng voor de burger “betekent”, “oplevert”.

Zoals:

- inzicht in de ontwikkeling van het “klimaat”,*
- signalering van de noodzaak tot bijsturen, resp. Ingrijpen,*
- aandragen van een visie op de noodzaak van een grote “mentaliteitswijziging”,*
- aandragen van consequenties voor het geval het nieuwe, krachtige klimaatbeleid toch niet voldoende blijkt.*

De wens om het vertrouwen in overheid en instituties te laten toenemen, wordt dan niet gerealiseerd.

Tevens ontbreekt, naar onze mening, het inzicht dat vooral de burger degene is, die

- op korte én lange termijn - de rekening dient te betalen:*

Door allerlei directe en indirecte doorberekeningen, zoals hogere consumentenprijzen en “bijdragen aan de samenleving” (belastingen).

Op zijn minst zou de overheid dienen aan te geven tot welke financiële ondersteuning ze wel of niet in staat is.

En daardoor haar echte betrokkenheid bij de burger dienen uit te dragen.

Subsidies vormen nauwelijks een structurele bijdrage.

Van belang achten wij vervolgens ook,

- dat alle bij de gemeente beschikbare informatie bij de discussie over de “green deal” wordt betrokken, zoals:*

+ voorzet voor een begeleidingsproces, door de heer Walter Wittkamp namens Bureau Burger Beraad -door ons aangevraagd- uitgebracht, en bekend bij de gemeente;

+ verslag van de bespreking d.d. 14 december van een gemeentedelegatie met het team van “Bureau Burger Beraad”, waarbij ook wij aanwezig waren.

((Van beide documenten sluiten wij een bijlage in.

Bureau Burgerberaad gaf daartoe voor beide toestemming ; ze keurde de verslaggeving van het gesprek d.d. 14-12 goed.

In de voorzet voor een begeleidingsproces hebben we, op verzoek BBB, de tarieven weggelaten.

Wethouder mevrouw Siderius merkte op, dat het verslag van het gesprek op 14-12 beschikbaar kan worden gesteld met de vermelding dat het “een interpretatie onzerzijds betreft”))

+ onzes inziens zou ook uitvoering dienen te worden gegeven aan de algemene wens van de gemeenteraad om het “Bureau Burger Beraad” uit te nodigen voor een presentatie van de mogelijkheden en consequenties van een “burgerberaad”. Deze invitatie aan BBB staat meerdere keren op de besluitenlijst van het college vermeld.

Ook zou daartoe aan de VNG kunnen worden gedacht; of een instelling van - tenminste- vergelijkbaar niveau.

We realiseren ons terdege, dat het inzetten van een “burgerberaad” om een krachtige, en bewuste beleidskeuze vraagt, die bezinning en wijsheid vraagt.

En ook: dat deze beslissing “geld kost”.

Maar instelling van een “klimaatberaad” zal - in vergelijking met een burgerberaad - ook om aanzienlijke begeleiding vragen.

En dus ook in de financiële paragraaf, die overigens ontbreekt, dienen te worden vermeld.

In zo’n financiële bijlage zou, onzes inziens, rekening dienen te worden gehouden met het versluisend effect van uitgaven (en inkomsten) die reeds elders in de begroting zijn verwerkt.

Een “burgerberaad” is ook heel goed bruikbaar is voor andere belangrijke onderwerpen, zoals “armoedebestrijding”, onderwijsherziening, en huisvesting.

Wij concentreren ons thans op het meest dringende: “krachtig klimaatbeleid”.

De ervaringen kunnen bruikbaar zijn bij een zich aandienend beleid voor andere burgerberaden.

Wij vertrouwen erop, dat wij door ons initiatief een nog bewustere bijdrage leveren aan het noodzakelijk, “nieuwe en krachtige Hattems klimaatbeleid”!

In komende gemeentelijke besprekingen zijn wij graag voor toelichting en overleg beschikbaar.

Initiatiefgroep “Burgerberaad Klimaat Hattem”

Dominique van Grieken, Ton Casparie, Sjoerd Zwart, Hans Akkermans

Bijlage 1)

Voorzet Walter Wittkamp (BBB) voor begeleidingsproces “burgerberaad”

A) Verzoek H. Akkermans aan Bureau Burgerberaad, d.d. 1-10.

Bericht: Mevrouw, mijnheer,

Aan de gemeenteraad van Hattem hebben we de oproep gedaan om een burgerberaad “klimaat” op te richten.

Op welke wijze kan bureauburgerberaad de totstandkoming van dit burgerberaad ondersteunen en begeleiden?

Graag uw reactie.

Dank u wel!

H. Akkermans

8051 aw 17

Hattem

B) Op 3 okt. 2022 heeft Walter Wittkamp het volgende per e-mail geschreven:

Beste Hans,

Duidelijk, goed werk, spannend.

Ik werk vanuit Agora Europa, al 30 jaar bezig met democratische versterkingen op lokaal en nationaal niveau. Rond burgerberaden werken we samen met Bureau Burgerberaad. We hebben flink wat ervaring met burgerberaden, recent waren we betrokken bij het Amsterdamse burgerberaad (over klimaatmaatregelen). Ik was zelf een van de 'meelezers' bij het genoemde boekje van Eva Rovers en ben zelf vooral betrekken geraakt om het beleid rond klimaat te versnellen.

We bieden 3 soorten diensten aan:

1. Adviserend: uitleggen wat de voor- en nadelen van burgerberaden zijn, welke factoren belangrijk zijn voor een succesvol burgerberaad, vaak in de vorm van een kennissessie. Aansluitend of later dan overleg met de gemeente over wat een goede vraagstelling is en als daar een akkoord op is, een goede opdrachtformulering en begroting opstellen.
2. Ondersteunend: als er positief wordt besloten, kunnen wij de rol van gedelegeerd opdrachtgever op ons nemen of de gemeentelijke projectleider ondersteunen bij dit project, bijvoorbeeld met de opdrachtgever een plan van aanpak opstellen en helpen bij de uitvoering.
3. Begeleidend: we kunnen zorgen voor goede procesbegeleiding tijdens het burgerberaad, zorgen dat de deliberatie goed gaat etc.

Kosten, hier graag wat prudent mee omgaan. De kosten zijn sterk afhankelijk van de specifieke vraag en context, maar een richtlijn is:

1a) Kennis en inspiratiesessie: bijeenkomst van 2 uur om BB uit te leggen en deelnemers al iets te laten proeven van sociocratische besluitvorming. Kosten: 2-4 uur voorbereiding, 2-4 uur bijeenkomst, 2-4 uur verslaglegging en terugkoppeling: 6-

12 uur:

1b) Haalbaarheidsonderzoek lokaal burgerberaad: verkenning binnen gemeente (etc) over geschikt onderwerp / vraagstelling en hoe het aangestuurd moet worden.

Resultaat kan zijn een opdrachtformulering waarin duidelijk is welk onderwerp wordt voorgelegd, hoe de aansturing geregeld wordt en hoeveel deelnemers, experts, dagen, procesbegeleiding, techniek, voorlichting / communicatie, betrokkenheid ambtelijk apparaat etc nodig is. Dit vergt een doorlooptijd van een paar weken / maanden (door benodigd overleg, betrokkenheid inwoners / eventuele belangengroepen, besluitvormingsvertraging) en een inzet van 40-80 uur. Uitkomst is een gedragen opdrachtformulering en versterking van het opdrachtgeverschap. We dringen sterk aan om deze stap niet alleen als gemeente te doen. Het succes van een BB valt of staat met een goede opdracht.

2) Gedelegeerd opdrachtgeverschap namens een wethouder / verantwoordelijk ambtenaar. Dit kan in een meer verantwoordelijke rol, of meer in een assistenten rol zijn. Deze rol en de opdrachtformulering bepalen de benodigde inzet en de kosten. Denk aan een inzet van gemiddeld 2 dagen per week gedurende de voorbereiding, uitvoering en nazorg. Je bent dan ook veel aanwezig tijdens de bijeenkomsten. Bij een periode van 4 maanden is dat 35 dagen inzet

3) Onafhankelijke procesbegeleiding, sterk afhankelijk van vraag, hybride mogelijkheden, omvang burgerberaad en ondersteuningsmogelijkheden vanuit gemeente. Maar denk voor procesbegeleiding snel aan bedragen snel oplopend tot €50.000 ex BTW (*bedrag bewust wél vermeld. J.A.*) voor de procesbegeleiding en verslaglegging.

En dit is zonder alle andere kosten.

Ik neem aan dat je hier wat mee kan, laat weten als je nog vragen hebt en ga svp wat voorzichtig met deze gegevens om. Is ook prima om iemand van de gemeente in contact met me te brengen. Vaak beter om even direct contact te hebben.

Groet en veel succes,

Walter

Tekst met instemming van Bureau Burger Beraad beschikbaar gesteld.

Bijlage 2)

Verslag bespreking met Bureau Burgerberaad, d.d. 14-12

Wethouder Tjitske Siderius leidt het gesprek.
Ze wordt begeleid door een beleidsambtenaar.
Verder aanwezig:
team Burgerberaad o.l.v. Eva Rovers,
van initiatiefnemers: T. Casparie en H. Akkermans

Wethouder geeft een overzicht van de stand van zaken.
Krachtig klimaatbeleid is dringend noodzakelijk.
De aanzet daartoe wordt gegeven in de raadsnotitie "green deal", die maandagavond door de gemeenteraad is vastgesteld.

Deze volgt twee lijnen:

- die van een gezamenlijke coalitie van bedrijven, instellingen, overheden en inwoners, en overige geïnteresseerden.
 - die van een klimaatberaad uit de bevolking, waarvan de samenstelling een punt van groot belang vormt: de bewoners moeten belangrijke input geven en vooral zich erbij betrokken voelen.
- Geconditioneerde loting vormt een selectiemogelijkheid.

Eva Rovers geeft een algemene toelichting op doel en werkwijze van een Burgerberaad:
De burgers invloedrijk doen participeren in concreet beleid.

Er zijn 10 criteria (zie "nu is het aan ons"),
Zoals:

- getrapte loting (van kwantitatief naar ook kwalitatief)
- Voor Hattem zou een BB zeker 50-60 burgers moeten tellen;
- concreet doel, met duidelijke voorwaarden/bevoegdheden;
 - deliberatieve opzet (resultaten na uitgebreid overleggen)
 - wel bijdragen van overheid; deskundigheid op verzoek; geen beïnvloeding;
 - inwinnen deskundig extern advies
 - duidelijk autonome aanpak.

Belangrijk is de laaggeletterden erbij te betrekken!
Postcodecheck voor deelnemers uit "minderbetrokken" wijken.

Vanuit haar team wordt deze aanpak geconcretiseerd op de Hattemse situatie, met name na aanvaarding van de nota "green deal".

Over het algemeen vormt een vooraf genomen raadsbesluit NIET de door BBB (bureau burger beraad) aanbevolen route.
Bij voorkeur start men met het besluit om een belangrijk probleem te laten aanpakken door een BB (burgerberaad).
Bij de formulering van de opdracht worden bij voorkeur reeds burgers betrokken.

De Hattemse aanpak volgt twee lijnen:

- een benadering vanuit “gezamenlijkheid”;
 - een aanpak via een klimaatberaad.
- Die werkwijze heeft niet de voorkeur van het BBB.

Dat ziet in een BB de coördinerende instantie, die zich beweegt op het niveau van de gemeenteraad.

Vooraf wordt door de gemeenteraad vastgesteld welke voorwaarden worden gesteld aan het resultaat van het BB.

Voldoet het uitgebracht advies daaraan dan dient de gemeenteraad in principe het advies te honoreren.

In het Hattemse tweesporenbeleid is de bevoegdheid van het BB moeilijk te definiëren.

Ook omdat vooraf niet duidelijk is, dat beide sporen teneinde bijeen komen.

Een ander probleem vormt het budget.

Een BB vergt toch wel zo’n 40 uur burgerparticipatie; eigenlijk zouden deelnemers daarvoor een kostencompensatie moeten krijgen.

Het proces vergt veel begeleiding en daarvoor is al gauw een budget van zo’n ruim twee ton noodzakelijk.

Dat budget is op dit moment niet gevraagd aan en beschikbaar gesteld door de gemeenteraad.

Wethouder brengt het verzoek van de gemeenteraad in om Eva Rovers te inviteren bij een volgende raadsvergadering het BB te introduceren en toe te passen op de Hattemse situatie.

Zij stemt daar in principe mee in; als haar drukke agenda zich daartegen verzet, is een ander teamlid beschikbaar.

Zij stelt voor om ook overige burgers voor die introductie uit te nodigen.

Het begin van de burgerparticipatie!

Wethouder vat samen met de opmerking dat de gemeenteraad zeker akkoord gaat met grote betrokkenheid van de inwoners.

Zeker een punt van overleg zal vormen of daarvoor de rol van een “burgerberaad” met uitgebreider democratische bevoegdheden noodzakelijk is, en of het “tweesporenbeleid” toepasbaar blijft.

Zij bedankt het team van bureau burgerberaad.

Nog opgemerkt wordt dat toepassing van een “burgerberaad voor klimaat” ook ervaring kan leveren voor andere “grote onderwerpen” als bijvoorbeeld “armoedebeleid”, “woningbeleid”.

Onzes (Ton en mijn) inziens een heel nuttige ontmoeting!

Hans Akkermans

Tekst goedgekeurd door Bureau Burger Beraad

Wethouder mevrouw Siderius merkt op dat “tekst een interpretatie is van verslaglegger”.

Tekst met instemming van Bureau Burger Beraad en van wethouder

“Duurzaamheid, mevrouw Siderius, beschikbaar gesteld.

(Wethouder was gevraagd om instemming met gebruik van dit gespreksverslag ten behoeve van gesprekken met fracties.)